

Onderwerp Publicatie Monitor Dakloosheid Groningen 2023
ter informatie

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon	14050	Bijlage(n)	1	Ons kenmerk	202479-2024
Datum	17-7-2024	Uw brief van		Uw kenmerk	

Geachte lezer,

Afdeling Onderzoek, Informatie en Statistiek (OIS Groningen) voert sinds 2003 de Monitor Dakloosheid uit. Jaarlijks verzamelt OIS Groningen gegevens over alle geregistreerde dakloze personen in de provincie Groningen. Hierbij ontvangt u het rapport van de Monitor Dakloosheid Groningen 2019-2023.

Allereerst wordt stilgestaan bij de opzet van de monitor, vervolgens worden de belangrijkste uitkomsten van 2023 uiteengezet en tot slot geven we concreet aan op welke manier we hier nu en in de toekomst een vervolg aan geven.

Monitor Dakloosheid Groningen

Eén van de ambities van de Groninger gemeenten voor de komende jaren is een (t)huis voor iedere inwoner van de provincie Groningen. De gemeenten willen voorkomen dat inwoners hun huis verliezen. Als mensen hun huisvesting toch verliezen, willen de gemeenten hun inwoners zo snel mogelijk een stabiele vorm van huisvesting bieden, of als dat nodig is, zorgen voor tijdelijke en passende noodopvang. Voor centrumgemeente Groningen is het belangrijk om een goed beeld te hebben van het aantal dakloze personen in het verzorgingsgebied van centrumgemeente Groningen. Om deze reden voert OIS Groningen de Monitor Dakloosheid uit.

De Monitor Dakloosheid Groningen wordt opgebouwd door registratiegegevens van personen te analyseren. Diverse instellingen verstrekken gegevens op persoonsniveau van personen die overnachten en/of in beeld zijn bij de maatschappelijke opvang (LIMOR en Wender), personen die geregistreerd zijn omdat zij in de openbare ruimte slapen (Meldpunt overlast en zorg) en personen die de dagopvang bezoeken. Voor de gegevens over personen die in verband met dakloosheid gebruikmaken van een briefadres doen we een beroep op gemeenten die gegevens uit de Basisregistratie

Personen aanleveren. Al deze registraties vormen de gegevensbronnen voor de monitor. Door het verwerken van persoonsgegevens kan dubbeltelling van personen worden voorkomen.

Een landelijke definitie voor (dreigende) dakloosheid: ETHOS-light

In lijn met het Nationaal Actieplan Dakloosheid en de landelijke Monitor Dakloosheid van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) wordt in dit rapport ingezet op het hanteren van een brede definitie voor de doelgroep (dreigend) dakloze personen conform de ETHOS Light classificatie (*European Typology of Homelessness and Housing Exclusion*).

ETHOS Light onderscheidt de volgende zeven verblijfscategorieën:

1. Mensen die in openbare ruimte slapen
2. Mensen in de noodopvang
3. Mensen in een tijdelijke opvang voor dakloze mensen
4. Mensen die uitstromen uit een instelling (zoals GGZ, BW, jeugdzorg, detentie)
5. Mensen die verblijven in onconventionele woonplekken (zoals camping, kraakpand, auto's)
6. Mensen die noodzakelijkerwijs tijdelijk verblijven bij familie, vrienden, kennissen
7. Mensen die te maken hebben met een dreigende huisuitzetting

De Monitor Dakloosheid Groningen rapporteert over personen die in de openbare ruimte slapen (ETHOS categorie 1), personen die verblijven in de noodopvang (ETHOS categorie 2), personen in de tijdelijke opvang (ETHOS categorie 3) en mensen die noodzakelijkerwijs verblijven bij familie, vrienden, kennissen (ETHOS categorie 6). Deze categorieën zijn namelijk het beste te monitoren door het verwerken van registratiegegevens.

Uitbreiding monitor

Vanaf dit jaar zijn er nieuwe registratiegegevens toegevoegd aan de monitor. Het betreft de registratiegegevens vanaf 2021 van:

- personen die tijdelijk verblijven in de vrouwenopvang (ETHOS categorie 3);
- personen die zijn aangewezen op tijdelijk verblijf bij familie, vrienden of derden (ETHOS categorie 6).

De vrouwenopvang biedt tijdelijk onderdak en begeleiding aan vrouwen die, al dan niet gedwongen, niet meer thuis kunnen wonen in verband met relatieproblemen of in aanraking zijn geweest met huiselijk geweld. Tot op heden werden personen die verbleven in de vrouwenopvang landelijk niet meegenomen in de monitoring van dak- of thuisloosheid. Echter, de ETHOS classificatie van dakloosheid stelt wel dat deze groep behoort tot personen die een onzekere of tijdelijke woonsituatie hebben en daarmee behoren tot ETHOS categorie 3, tijdelijke opvang voor dakloze mensen.

Vanaf 2021 registreren Wender en LIMOR personen die aangeven dat zij zijn aangewezen op tijdelijk verblijf bij familie, vrienden of derden. Dit kan ook gaan om personen die tijdelijk op wisselende adressen verblijven en te maken hebben met een onzekere woonsituatie die voldoet aan de classificatie van ETHOS categorie 6.

Aan dit rapport is een analyse toegevoegd van de verblijfsduur van inwoners die bij de maatschappelijke opvang locaties verblijven. Deze informatie vinden we relevant om

op te nemen, omdat een veranderende verblijfsduur gevolgen heeft voor de capaciteit van beschikbare opvangplekken.

Duiding van de cijfers

In de Maatschappelijke Opvang (MO) hebben in de periode van 2019-2023 veel veranderingen plaatsgevonden. Enkele belangrijke wijzigingen worden nader toegelicht. Bij het aanbreken van de coronapandemie in 2020 is de (nacht)opvang voor dakloze personen blijvend veranderd. Mensen kregen op de locatie Schoolstraat een individuele kamer en er is sindsdien sprake van 24-uurs opvang. Het aantal plekken is hierin noodzakelijkerwijs ook uitgebreid met de komst van de locaties Aceroflat en Lauwershuis. Vanaf 2021/2022 heeft bij de opvangaanbieder uitbreiding plaatsgevonden op het onderdeel interventiewerk. Wanneer een inwoner zich aanmeldt voor opvang biedt de aanbieder ondersteuning bij het vinden van een lokale oplossing of zorg. Zo mogelijk wordt het lokale netwerk benut om opvang af te wenden.

Om uitvoering te kunnen geven aan de winterregeling¹ worden in de aanloop naar de winterperiode de mensen die op straat verblijven en buitenslapen actief in beeld gebracht. Gedurende de wintermaanden wordt dit beeld actueel gehouden. Deze informatie is onderdeel van de Monitor Dakloosheid Groningen. Tot 2020 werden de mensen die in het kader van de winterregeling opgevangen moesten worden in Groningen ondergebracht aan de locatie Schoolstraat. Sinds 2020 werken we met een aparte winternoodopvanglocatie om deze mensen op een passende wijze opvang te kunnen bieden. Ook is de registratie accurater en zetten we de winternoodopvang niet meer weersafhankelijk in. Deze tijdelijke noodvoorziening is de afgelopen winters gedurende de wintermaanden permanent geopend (als nachtopvang).

Al deze ontwikkelingen maken dat voorzichtigheid geboden is bij het trekken van conclusies. Toch vinden we het waardevol om een aantal zaken te duiden:

- De monitor constateert een toename van het aantal personen die op straat verblijven. In de afgelopen jaren is de registratie van deze groep accurater geworden.
- We zien jaarlijks een toename van het aantal personen dat overnacht bij vrienden, familie of derden. In het kader van preventie wordt vanaf 2021 extra inzet georganiseerd voor inwoners die in een kwetsbare woonsituatie verkeren, het zogeheten interventiewerk bij Wender en LIMOR. Op deze manier wordt gepoogd om een opname in de Maatschappelijke Opvang af te wenden door de inwoner te ondersteunen bij het vinden van een oplossing in diens eigen omgeving. Het is goed om de kanttekening te plaatsen dat deze groep voor 2021 al bestond, alleen werden zij nog niet door deze MO-partijen ondersteund en geregistreerd.
- Het aantal inwoners dat een briefadres heeft vanwege dak- of thuisloosheid zien we dalen in de periode 2019-2021 en neemt daarna toe. Vanaf 2022 is er een wetswijziging geweest rondom het verstrekken van de briefadressen met als doel om het verkrijgen van een briefadres toegankelijker te maken voor dak- of thuisloze inwoners, zodat zij toegang hebben tot zorg en inkomen.

¹ In onze brief van 19 juli 2023 (ons kenmerk 229693-2023) hebben wij de uitkomsten van de evaluatie van de winterregeling 2022-2023 met u gedeeld. Ook dit jaar evalueren wij weer. De uitkomsten hiervan zullen wij met u delen in het najaar. Tegelijkertijd zullen we u dan informeren over de wijze waarop we voor de winterperiode 2024-2025 invulling gaan geven aan het organiseren van een passende winternoodopvang voor deze mensen.

- Het aantal inwoners dat gebruik maakte van tijdelijke opvangvoorzieningen blijft nagenoeg stabiel in de periode 2020-2022, maar daalt in 2023 met circa 50 personen. Deze daling hangt sterk samen met een toegenomen verblijfsduur. De opvangaanbieders constateren een beperkte woningvoorraad voor lage inkomens op de particuliere huurmarkt en oplopende wachttijden voor een urgentiewoning.

Welke acties zijn/worden hier op ingezet?

In 2019 werd geconstateerd dat er een toename was van problemen rond het grote aantal dakloze personen en daarmee de uitvoering van de Maatschappelijke Opvang. Toentertijd heeft het kabinet ingezet op een brede aanpak van de dakloosheid, ook met inzet van tijdelijke middelen (zgn. Blokhuisgelden). Vanuit het programma Beschermd Wonen & Opvang is met incidenteel geld een zestal projecten gestart die met name bedoeld zijn om nieuwe ontwikkelingen aan te jagen voor het creëren van voorliggende voorzieningen of ter bevordering van de uitstroomkansen. De succesvolle projecten hebben een vervolg gekregen en worden lokaal geborgd.

In 2021 is in samenspraak met vele partners een Leidraad ontwikkeling Maatschappelijke Opvang 2021-2023 opgesteld. Vanuit twee sporen wordt nu gewerkt aan de werkagenda.

- Spoor 1 betreft de inzet op preventie. Om te komen tot een meer gerichte en effectieve inzet is door regiogemeenten meegedaan aan de landelijke preventiescan. De uitkomsten geven input voor de individuele en/of gezamenlijke inzet op de werkagenda vanuit de regiogemeenten.
- Spoor 2 betreft herijking van de opvangmogelijkheden. Met zorgaanbieders is in een aantal sessies een 0-meting gedaan van de Maatschappelijke Opvang en gekeken naar doelstelling voor de toekomstige opvang. En er zijn werksessies georganiseerd met verschillende disciplines uit het werkveld en regiogemeenten om input op te halen.

In december 2022 is het kabinet gekomen met een Nationaal Actieplan Dakloosheid; 'Eerst een thuis'. We zorgen nu dat de eerdergenoemde regionale leidraad aansluit op dit landelijke actieplan, en vertalen onze ambities naar een Regionaal Actieplan Dakloosheid dat de basis vormt voor de invulling van de Maatschappelijk Opvang richting 2030. In de brief Regionaal Actieplan Dakloosheid Groningen (zaaknummer 204061-2024) gaan wij nader in op de actuele stand van zaken.

Nederlandse gemeenten zijn sinds 1 januari 2022 verplicht om alle mensen die rechtmatig in de gemeente verblijven en geen woonadres hebben, in te schrijven in de BRP op een briefadres. Deze verandering maakt de groep dak- en thuisloze personen in de regio zichtbaar. Het zorgt er ook voor dat de inwoner passende hulp kan krijgen in de eigen omgeving, waar ook diens netwerk en hulpbronnen zich bevinden.

Na een analyse van de verblijfsduur in 2023 zijn er een aantal concrete verbeteracties ingezet om waar mogelijk de ketensamenwerking tussen opvangaanbieders, de corporaties en lokale gemeenten nog te versterken. Met deze efficiëntieslag proberen we de oplopende verblijfsduur enigszins terug te dringen. Echter, de huidige woningcrisis blijft van grote invloed.

Conclusie

We zien vanaf 2022 en 2023 een toename van het aantal geregistreerde dakloze personen in de provincie Groningen. De Groninger gemeenten en betrokken zorgpartners spannen zich in om dak- en thuisloosheid te voorkomen en uitstroom uit de Maatschappelijke Opvang te bevorderen. De huidige woningcrisis blijft van invloed en de woningvoorraad voor lage inkomens is beperkt. Hierdoor zien we dat relatief zelfredzame inwoners vaker dak- of thuisloos worden. Deze en eerder genoemde ontwikkelingen in de monitor zijn belangrijke input voor de totstandkoming van het Regionaal Actieplan Dakloosheid Groningen en in de koplopersregio 'iedereen een thuis'. Kortom we blijven ons onverminderd inzetten voor een (t)huis voor iedere inwoner van de provincie Groningen.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.